

a minők részben ezek is, „légüres térben“ lehet, bármilyen kifinomodott eljárásokkal vegyelemezni. Ez nem egészen *Pais*-nak, hanem részben a közfelfogásnak szól.

Azt hiszem, hogy sem *Kecskemét*-ről, sem a *Pais* által idevont, *egynek gondolt* társairól (szerintem helytelenül) még nem mondták ki az utolsó szót, különösen, amíg egy *med*, *mét*, kiszáradt vízfénék jelentésű, élő közszót, amit én is sikertelenül kerestem és kerestettem, fel nem tudunk mutatni.

Részemről azonban, ezen a helyen, ezekkel a megengedett „megjegyzések“-kel, kimondom a magamét. De egyet még — nem szívesen ugyan — hozzáteszek *Pais Dezsőnek*: A ló hátáról tessék leszállani!

Bátky Zsigmond.¹⁹

TAKARODÓ.

PAIS:

„Gondolhatunk arra, hogy a *Bakér* — *Kecskeméd* nevek hasonlósága hajdani tárgyi összefüggésből származik, amennyiben egy a dunamelléki mocsáron keresztülmenő folyásnak vagy Duna-ágnak lehetett a *Bakér*, az északi, a *Kecskeméd* a déli része. Ez a folyás vagy meder olyanféle vízrajzi alakulat lehetett, mint a Lipszkynél jelzett „*Alveus Kigyós*“, amely hosszan húzódik észak-déli irányban a mocsaraikban.“

(Népünk és Nyelvünk II, 38.)

Alki szavaimat a fenti idézetből kitetsző módon „érti“ vagy „értelmezi“, aki — hogy még egy hasonló természetű műveletre rámutassak — csak úgy kapásból odaképzeli nekem, hogy a *Kecskeméd* formát egy előző *Kecske* + *ér* + *med* alakulatból származtatom, azzal én nem tudok és nem akarok vitatkozni.

„Felhasználhatnám ezt az alkalmat arra is, hogy rámutassak, milyen pontosan nézett utána ebben az esetben [a somogy megyei *Megh*: *Mac*s esetében!] *Pais* az azonosításnak, de nem teszem“ — írja BÁTKY. Mindenesetre kényelmes és — ami fő — hatásos ilyen feltételes módokkal és elnémulásokkal sejtetni azt, hogy mi mindent tudna ő rólam elmondani, csak . . . csak . . . 'ne tisztelné bennem a tudóst'. Én bizony jobban örültem volna és örülnék a jövőben is, ha BÁTKY a nálam kifogásolt keleteurópai nyíltsággal és pontossággal mutatná ki hibáimat és fogvatkozásaimat, nem pedig a „közéurópai“ diplomácia 'kiméletes' stílusát alkalmazná velem szemben.

¹⁹ A vita anyagához tartoznak még a következő cikkek: *Pais* „Kecskemét Székesfehérváron“ (*M. Ny. XXVI*), *Bátky*: „A székesfehérvári Kecskeméthez“ (u. o.), *Bátky*: „Kecskemét Győr megyében“ (*F. és E. 1930*).

Tehát csak elő azokkal a „Pais-esetekkel“! Azonban mégis az a szerény óhajításom volna, hogy az ellenem irányítandó megrovások valamivel alaposabbak legyenek, mint pl. most a *Ság* helynévvel meg a *fitul*, *finta* szócsaláddal foglalkozó cikkeimet érintő megjegyzések: „*Finta* itt alkalmasint még *Pais* szerint is sz. név (M. Ny. VII, 359). Ezt pedig azért idézem ide (39), hogy *Pais* legyen kegyes elolvasni *Ollós + ág* és *Kecsked + ága* című cikkekéskémét (F. és E. 1929.) és vesse össze a M. Ny. IX. évf.-ban megjelent *Ság* cikkével, ahol a *Fintó*-ról (Csánki: Hunyad m.) a *ság* keresése közben megfellebbezett, amiből aztán néminemű botlások származtak“. Hogy mik ezek a néminemű „forrás« utánamézési és önkényes olvasati hibákkal“ egybekötött botlások, egyelőre nem tudom, csak azt tudom, hogy a *Fintóág*-ról a *fitul*, *finta* szócsaládot tárgyaló dolgozatom keretében nem — ahogy BÁTLY gondolja — a Magyar Nyelv VIII. évfolyamának 359. lapján írtam, hanem a XI. évfolyam 359—60. lapján, s így a rávonatkozó megjegyzéseim a *Ság*-ról a Magyar Nyelv IX. évfolyamának 356—60. lapján közzétett fejtegetésem két esztendővel nem megelőzték, hanem követték. No, de a teremő fantázia nem fél az idők, akarom mondani: az év- és lapszámok mohától, hanem meséli szépen, könnyedén: egyszer volt, hol nem volt . . .

BÁTLY úgy tünteti fel, mintha én a szerves tulajdonnév-csomók vizsgálatának módszertani szempontját tőle tulajdonítottam volna el. Ezzel szemben csupán arra hivatkozom, hogy amint pl. „Az *aszó* elhomályosult összetételei“, „*Ság*“, „Egy fűzfa-név“, „Tötör“ c. cikkeimben olvasható megjegyzéseim (Magyar Nyelv VIII, 394, 398, 401, IX, 357—8, X, 69, XII, 16) igazolják, a névcsomók jelentőségét már 1912—1916 között, vagyis névmagyarázói pályafutásom elején felismertem, pedig akkoriban tudtommal bajosan lehetett még nyelvtudományt plagizálni BÁTLY úrtól.

Ami pedig BÁTLYnak legvégül rám csattantott szigorú felszólítását illeti, hogy szálljak le a lóhátról, önéletrajzi adalékkul jelezhetem, hogy a lovaglást nem éppen nagy sikerek után hatodik gimnazista koromban, ezelőtt harminc esztendővel végleg abbahagytam, és ennek tulajdonítható, hogy a bizonyítékok nyereg alatt puhításának technikájában sem tudtam magamat kiképezni. Így mint gyalogos is ezennel takarodót fűvök és nemcsak a *Kecskemegyé*-ről, hanem a ló hátáról való elkepezést is tisztelettel átengedem BÁTLYnak, aki Mészöly tanár úr ugor lovasai ellen vitézkedve olyan huszáros hatvágással (a mindenkor eredményesen alkalmazható félreolvasással) hódítja el a finnugorságtól az *ostor*, *fék*, *kengyel* szavakat, úgy is mint lovassági kellékeket a törökség számára.*)

PAIS DEZSŐ.

UTÓSZÓ.

Köszönettel tartozunk mind BÁTLY Zsigmondnak, mind PAIS DEZSŐ-nek azért, hogy a híres alföldi város nevét folyóiratunkban oly részletesen magyarázták. E köszönettel zárjuk be a vitát, melyben a személyes szempontok kiélezése mellett fontos módszertani kérdések megvitatására is alkalom nyílt.

Szerk.

*) Így jegyzetben mondom köszönetet BÁTLYnak, hogy egy egész csomó adatot közöl, amelyek a *meddő* : *Kecskemét*-tel kapcsolatos magyarázataimat még jobban megerősítik. Ezeket majd megvizsgálom, és ha azt találom, hogy nem a *Kecskemédy*-éhez hasonló forrásból fakadnak, mostani „vitántól“ függetlenül, alkalomadtán értékesítem őket.